

УЛАМ-НА
ТИИЛЕП ТУРАР
МАРКСИСЧИ-
ЛЕНИНЧИ
ӨӨРЕДИГ
ДЕЛГЕРЕЗИНИ!

БҮТҮ ТҮРТТАРЫН ПРОЛЕТАРЬТЕРИ, КАТТЫЖЫНАР!

1925 Чымын
ЧӨВҮЛЕНИНГӨС

1971 чымын

АПРЕЛЬ

23

ПЯТНИЦА

100 (8560)

СЭКП Тыва обкомунуң, Тыва АССР-ниң Дээди

Совединиң болгаш Министрлер Чөвүлелиниң органы өртөз 2 көп.

ЛЕНИНИЗМ— БИСТИҢ ҮЕНИҢ ТУГУ

ДУУН КРЕМЛЬДИҢ
СЪЕЗДИЛЕР ОРДУЗУНГА

Совет Эвилелиниң Коммунисттик партиязынын улуг үндөзлекчизи, ажилчиннарын болгаш тараачынарын делегейге баштайгы күрү-
незиниң тургузукчузу, делегей пролетариадынын баштынчызы, бүгү де-
легейиниң ажилчы чоннарын башкызы болгаш өнүү — Владимир
Ильич Ленинниң төртүтүнгөн хүнүн чыл буру демдеглээр совет улус-
ка, чер кырында бүгү кижилерге өөрүшкүлүг байырлал апарган.

Бо чылын Владимир Ильичиниң төртүтүнгөн хүнү СЭКП-ниң
XXIV съездининиң шийтирлеринге хередеткен алдарлыг үеде демдег-
леттинип турар.

Апрель 22-де Кремльдин Съездилер ордузунга баштычынның тө-
ртүтүнгөн хүнүнден бээр 101 чыл болган юнга тураскааткан байыр-
лыг хурал болган.

Президиумга эштер Г. И. Воронов, В. В. Гришин, А. П. Кирилен-
ко, А. Н. Косыгин, Ф. Д. Кулаков, К. Т. Мазуров, А. Я. Пельтер, Д. С.
Полянский, М. А. Суслов, Ю. В. Андропов, П. Н. Демичев, Д. Ф. Усти-
нов, И. В. Капитонов, К. Ф. Катусев, М. С. Соломенцев олар көстүп
келирге, динмиттиг адыш чаксаашкыны биле уткаан.

СЭКП ТК-нын Политбюрозуңуң кижигүвү, партиянын Москва
хоорай комитетинин бирги секретары эш В. В. Гришин байырлыг ху-
ралды ажыткан.

СЭКП ТК-нын секретары эш К. Ф. Катусев «СЭКП-нин полити-
казы — ленинизм боттанышкында» деп илеткелди кылган.

(СЭТА).

ДУУН ТЫВАНЫҢ НАЙЫСЫЛАЛЫНЫ А

В. И. Ленинниң төртүтүнгөн хүнүнден
бээр 101 чыл юнга холбаштыр найыс-
лаалын ажилчы чоннарынның төзө-
лөткө байырыг хурал дүүн Кызыл-
дин Политбюрозынын бажылынга бол-
ган.

СЭКП Кызыл хооромунун бирги сек-
ретары эш В. Б. Добромислов хуралды
ажыткан.

СЭКП ТК-нын Политбюрозуңуң саста-

вын хуралдын хүндүлүг президиумунга
уугу көдүрүшкүчү биле чалгыс ап-
сет-
килдиг сонган.

«В. И. Ленинниң төртүтүнгөн хүнүнден
бээр 101 чыл юн» деп илеткелди СЭКП
Тыва обкомунун секретары В. И. Попов
аңаа кылган.

Хуралдын соонда, оң киржикчилери
чаа уран-чечен кинофильмин көргөннөр.

Тыва АССР-ниң Министрлер — Чөвүлелинде

Кичээнгейни — суггарылгане

Бо чылдың апрель 21-де
Тыва АССР-ниң Министрлер
Чөвүлели республиканың кол-
хоз, совхозтарында тарылта
мургузун суггарылгане беле-
дик дугайында айттыртып
чугаалашкан. Бо талаа-биле
ажыл бисте шийтир-биле
нонкан дээрин аңаа айтыл-
ган.

Бо чылын суггатычтарын
216 авиозуу херек, ам чүгле
180 авиозуу суггатычтарын,
аңаа 657 кижиле чедипсес болуп
турар.

Дыка хой райкүсскомнар

база Кызыл хоорай Соведи
1971 чылда суггатыч черлер-
ге көдөз ажил-агый продук-
туларын бүдүрүп талаа-биле
даалаларын ажил-агыйларга
амдыгаа чедир бербөө.

Меморация болгаш суг
ажыл-агый министрствозу
суггарылга системанын ко-
рум-чурумунг эдилээр тала-
а-биле колхоз, совхозтарга
чогуур дузаны көргүсчел тур-
дарын Тыва АССР-ниң Ми-
нистрлер Чөвүлелин айтылган.

Суггарылга системанын
эргелдери септеге кылгыры-

ның төлөлдө-смета докумен-
тилерин белеттөөр, а «Ты-
ва суг-тудугу» трезиниң тууду
организацияларын «Бара-
Хаак», «Межегей» совхозтар-
ның ногаа тарымр участок-
тарында тууду үзөр чыгнал.
Барыкта, Элегесте, Аймыр-
лында суггарылга системалары-
нын кол-кол туудуларын
ам-даа доосаан. Айтылган
чечтестерин дарый чайлаа-
рымче ажил-агыйларын, ха-
маарышкан органдарын ки-
чээнгейни Министрлер Чөвү-
лели уталадыр.

ЧЕЧЕКТЕР САЛЫШКЫНЫ

Совет Эвилелиниң Коммунисттик партия-
нын үндөзлекчизи болгаш Совет күрү-
неиниң тургузукчузу Владимир Ильич Ле-
нинниң төртүтүнгөн хүнүнден бээр 101
чыл оон Тываның ажилчы чону бүгү со-
вет улус-биле бир дөмей калбаа-биле де-
мдеглел эрттирген.

Баштычынның төртүтүнгөн хүнүнде
Кызылдың Ленин атыг төп шөлү байыр-
лаа шийин кирген, В. И. Ленинниң турас-
каалында дириг чечектерни салгылаан.
Найыссылал школаларынын шпюверлери
Кызыл туктар чанында хүндүлүг та-
нымында тургулашкан.

Хүндүлүгүң 3 ша. Ленин атыг шөлге
хоорайнын партия, совет болгаш хой-ни-
ти организацияларынын төлөөдери чыгып
келген. Аңаа В. И. Ленинниң тураскаа-
лынга чечектер салырынын баалы бол-
ган.

СЭКП Топ Комитетиниң кижигүвү, пар-
тия Тыва обкомунун бирги секретары эш
С. И. Тока, Тыва АССР-ниң Дээди Соведи-
ниң Президиумунун Даргазы эш В. Ш.
Долганмаа баштадыр СЭКП Тыва обкомун-
нун өске-даа бюро кижигүвнери дириг че-
чектерни В. И. Ленинниң тураскаалынга
салган. Оң соонда хоорай организацияла-
рынын төлөөдери чечектерни салгылаан.

Бо бүгү — Тываның ажилчы чонунун
уугу башкы болгаш баштычын Владимир
Ильич Ленинниң хөрөөгө чүрөктүн ханы-
зындан бердингенин, оң чалгыларынга
шыйызын, оң амыдыралга боттандырар
дөш мөөн сонгаар улам шүтүгү земсе-
жин, аңаа-даарын тодаргай-биле херчи-
леп турар.

ЧУРУНГА: СЭКП Тыва обкомунун бюро
кемизгүннери В. И. Ленинниң тураскаа-
лынга чечек салып турганынын үзү.

В. САВИНХТЫҢ ФТОЗУ.

ТЫВАНЫҢ ТАРАА ХОВУЛАРЫНДА

«Көк-Тей» совхозунун шөл-
дөрү бо. Дөшгө ховуу чин-
гечинге диндиктер кылдыр
чарып чоруу турган трактор-
ларын доолдурган доорура,
сырын бөзүн чок хүнде, дө-
рге шөлүң үзүп тур. Төңү-
зү нөүдүбөс үзүп, аңдарын
наан шөлүң бир ужуңда
турган кезек кижиле чанынга,
оң шөлүң сүрүштүр чоруу тур-
ган ийн сарыг трактор чо-
шудуп келгеш, доктаай берди-
лер. Тракторларынның кабина-
ларында барык дөңдө дүжө
халчын келген ийн трактор-
ресте дөңгө турганнарын
бөрөөн утуктуруп кылдашты
бергеш, минар-ла шөлүң хо-
лун айтты, оларга бир-де чү-
вө чугаалап турда, бистер
оларнын чанынга чедип кел-
диңиз.

«Тиилдег» совхоз Танды
районда аң-вө хой черин уду-
р аңдарын тараа чаштырар
ажыл-агый болуп турар. 8 муң
гектар черин удуу аңдарар.

Совхоз чериниң шыгын бажы-
рын апрель 19-та, азы оң
ажыл хүндө доозушкан. Оң
үениң дүргүзүңдө 19 муң гек-
тар чериниң шыгын бажырт-
ган.

Ам бо хүндө совхозтун
бригадалары аңгыс аңдарыл-

Шөлде ажалды удуртуп ту-
дар кижиле — совхозтун часток
агроному Павел Петрович До-
ровскинниң № 1 трактор-хову
бригаданын трактористе-
ринге айттышкын берип тур-
ганы ол. Чүгө диништери
агарар, куу доурак болу бер-
геш ол ийн тракторист «кан
аңтарынга» олургулашкан,
шымзон оожурган, минар чо-
руу баары билек, мээң салган
айтырымыга агроном минар
дөңгө.

Тоску беш чылдың баш-
тайгы чымын чакыс хову
ажылдарыңа апрель 19-та
кирдик. Республиканың хой-
хой ажил-агыйларын шык ба-
зырышкыны барык доозуп
турда, бистерин ам чала-ла
хөдөлүп турарымыз база
ужур бар чүвө. Соолү каш

чылдарда тарылганы дини-
штер чорудар аргаы ажил-
лап боттандырар келген бол-
гаш, аңар чылдан бээр шык
базырышкынын шүтү чорут-
панын практикалан келдиңиз.
Бистин байдалымызга оң
ажылкыс балдырттыган. Эр-
гилереп калган шөлүң күзүн
аңдарың чазын илбиртөөс-
кө оң өлүмүн үмөс. Чакыс
хар сууга кыры калыпкан
берген иржя черин илбиртө-
терге, оң соонда тараа чап-
тырп, аңдар чылдыр хат ха-
дырп, аңдар хөдөлүп чыгып
кырында чыгылаар боор-дур.
Ыччанга шык базырышкы-
нын бо чазын чорутпанымыз
ол.

— Бо тракторлар ам чапты-
рар черин аңдарын турары ол

бел-деп, агроному үе кир-
дим.

Чок. Бо чылдың чакыс
тарылганында чакыс гектар-
га-даа тараа культуларынын
удур аңдарын чаштырбас бис.
Оң хамаан чок, мал чөм
культуралар тарымр черле-
риниң бөзүн күзүн-вө аң-
дарын алган бис. Ыччала-да
бо чазын совхозка хову
ажылдары чер аңдарында
аңаа — күсүк чер аңдары-
нымын план күүсет-
тингени ол эвес, а ам тур-
арымы бо органик шөлүң
куртуктуруп, келер күзүн
кестирбей мал оңдарларын сген
тарымр дөш аңдарын тур-
арымы бо. Мында 600 га хире
чер бар. № 1, 2 трактор-хову
бригадаларында каттыптыр
он ийн трактор аңаа тур-
ар. 200 гектар аңдарымыз,
а арткан черин хүнде будуп

чартык норманы күүседип тур-
ган, беш ажил хүндө
доозар дөш аңаа чашты-
тыг аңаа турар оңдар
чүвө бо-деп, эш Доровскин
чугаазын түңдөдү.

Ховун тракторист Иван
Штеберг биле Василий Сури-
кин олар — бо чылын
совхозка чакыс хову аңдарын
аңаа келгеш. Апрель 19-
та чүгө ол ийн механизатор-
нуң тракторлары аңаа
хүндө, аңаа келгеш кайымы
баштайгы хүнде будуп чартык
норманы күүсеткен.

Доурактан карак камга-
лар шийин кышкы бергү-
нүң хамаан чыгып, аңаа
дап турган мотор даанын өт-
түр Штеберг аңаа-дыр:
«Чедил», «Чедил». Апрель 20-
де ол 7 га черин аңаа турду.
Чүгө ол эвес, оң калы
аңаа турар аңаа болгаш

РЕПОРТАЖ

№ 2 трактор-хову бригаданын
ийн трактористер Николай
Баганов, Эдуард Васильев,
Петр Крыжановский олар ба-
за үлөөрүн аңаа турар.

Республиканың мурнакы
ажыл-агыйларын бөрөөн
«Көк-Тей» совхозун механ-
изаторлары бо чазын 6000 гек-
тар аңаа чөргө тараа болгаш
мал чөм культуларынын та-
рымр планын. Оң аңаа-
биле күүседип. Төзөн чүгө
хөй тараа бээр дөш, оңар
багы-даарга чаштырар ил-
биртеринге болон.

В. МОЛЫН.

ЧУРУНГА: бригадир эш
Ф. Русиянни трактористер
П. Штеберг биле В. Сурикин
оларга сүмө берип турар.

Фото автору.

АҢГЫС АҢДАРЫЛГАЗЫ

газымче кирип турар. Бир ду-
гаарында № 8 бригада аң-
дарылган. Баштайгы хүндө
500 гектар аңаа черин аң-
дарган. А калган бүгү бригадалар
чер аңдарылганын киргеш,
чаңгыс хүнде-де 800 гек-
тар чер аңдарымыз турар.
Ыччанга чакыс чер аң-
дарылганын оң хову шийинде

доозуп болур аргалыг бис.
Совхозтун механизаторлары
оңу чедип алып дөш шүдү-
гү аңаа турарлар. Партия-
нын XXIV съездининиң
шиитирлерин оларын сорук
кирип турар.

И. ЛАВРИНЕНКО,
совхозтун директору.

Чер суггарылгазы

Барык-Хемчик районда
«Дөң-Терезин» совхозтун та-
раачынарын чакыс сарыг-суг-
ку ажилга алган, шөлдер-
ни суггарынып киришкен.
Совхозта бүгү суггатыг шөл
муң гектар аңаа.

Эдегей болгаш Хемчик бу-
галарынын дөңдөрүн эрте до-
журактан, унаарын аштан бе-
леткеш. Ыччанга суг шөл-
дөргө эрте келген. 30 кижиле
составтун 4 авиозуу бо хүндө
де суггарып турар. Суггаты-

ларын тускай идик-хөп-бө-
лө болгаш дериг-хөдөсөдөр-
биле бүдүрү хандырган.

Ам 230 гектар аңаа черини
чаштырп мурнуңуң сугга-
рылганын чоруткан. Баштай-
гы хүндө О. Дадар-оолдун
болгаш О. Чам-оолдун авиозу-
лары мурнакы болуп, 30-30
гектар черин суггарган.
С. СЮРИН.

В. И. ЛЕНИННИН ТӨРҮТТҮНГЕН ХҮНҮНДЕН БЭЭР 101 ЧЫЛ ОЮНГА ТУРАСКААТКАН БАЙЫРЛЫГ ХУРАЛГА ЭШ К. Ф. КАТУШЕВТИН ИЛЕТКЕЛИ

ТОНЧУЗУ

